

УДК 327 : 002.1] : 316.324.8] (510 : 4)
DOI: 10.26693/ahpsxxi2026.11.088

INFORMATION STRATEGY OF THE PRC REGARDING THE EUROPEAN POLITICAL LANDSCAPE IN THE POST-BIPOLAR PERIOD

Oleksandr Shevchuk,

e-mail: shevchukovo7@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0335-6873>

*Petro Mohyla Black Sea National University,
Ukraine, 54003, Mykolaiv, 68 Desantnykiv, 10*

Abstract

It has been examined the peculiarities of the information strategy of the People's Republic of China (PRC) regarding the European political landscape in the post-bipolar period. It identifies that the growing economic and political power of China presents challenges for the United States, the European Union, and individual European countries. Beijing leverages its strengths-economic growth, cultural appeal, and international standing-alongside Europe's vulnerabilities: bureaucratized institutions, the rise of far-right movements, and the weakness of civil society. Special attention is paid to Central, Southeastern, and Eastern European countries, which China views as a foothold for political and economic expansion through the «Belt and Road Initiative» and the «16+1/14+1» format.

The article analyzes the tools of China's information influence: dissemination of pro-Chinese and anti-Western narratives, disinformation campaigns (notably regarding COVID-19), and the use of «soft power» through culture, education, diplomacy, and diaspora. Social media, the activity of the «50-cent army», and state-controlled media play a significant role. It is shown how China exploits local vulnerabilities and cooperates with political elites to promote its own agenda, particularly evident in Hungary, Greece, and Serbia.

The article highlights that Russia's aggression against Ukraine has intensified concerns about China's influence in Europe. Beijing's neutral stances on the war and reluctance to condemn Moscow's actions have led to growing distrust within the EU. At the same time, China seeks to establish itself as a key global power center, employing a «divide and rule» strategy in its relations with EU member states.

The methodological foundation of the research includes principles of system analysis, multifactoriality, and determinism, as well as comparative and discourse analysis, which allow for identifying key narratives promoted by China in the European information space.

The conclusion is drawn that China's information strategy in Europe is multidimensional, combining economic pressure, cultural and educational expansion, and disinformation tools aimed at shaping a Beijing-favorable agenda. This poses significant challenges for the European Union, which is compelled to reassess its policy towards China and adapt to new conditions of global competition. In a broader context, China's actions may lead to the formation of a renewed system of international relations based not on universal values, but on situational alliances and balancing between great powers.

Keywords: People's Republic of China (PRC), information strategy, European Union, Central and Eastern Europe, soft power, disinformation, anti-Western narratives, international relations

ІНФОРМАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ КНР ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛАНДШАФТУ В ПОСТБІПОЛЯНИЙ ПЕРІОД

Олександр Шевчук,

e-mail: shvchukovo7@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0335-6873>

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили,

Україна, 54003, Миколаїв, 68 Десантників, 10

Анотація

У статті досліджено особливості інформаційної стратегії Китайської Народної Республіки (КНР) щодо європейського політичного ландшафту у постбіполярний період. Сформульовано, що зростання економічної та політичної потуги Китаю створює виклики для США, ЄС та окремих європейських держав. Пекін використовує власні переваги – економічне зростання, культурну привабливість, міжнародні позиції – поряд із вразливостями Європи: бюрократизованість інститутів, посилення праворадикальних рухів, слабкість громадянського суспільства. Особлива увага приділяється країнам Центральної, Південно-Східної та Східної Європи, які розглядаються Китаєм як плацдарм для політичного та економічного проникнення через ініціативу: «Один пояс, один шлях» і формат «16+1/14+1».

Проаналізовано інструменти інформаційного впливу КНР: поширення прокитайських та антизахідних наративів, дезінформаційні кампанії (зокрема щодо COVID-19), використання «м'якої сили» через культуру, освіту, дипломатію та діаспору. Значну роль відіграють соціальні мережі, діяльність «50-центової армії» та контрольовані медіа. Показано, як КНР використовує місцеві вразливості та співпрацю з політичними елітами задля просування власного порядку денного, що особливо проявляється в Угорщині, Греції та Сербії.

Визначено, що російська агресія проти України загострила проблему впливу КНР на Європу. Нейтральна позиція Пекіна щодо війни та небажання засудити дії Москви викликали зростання недовіри в ЄС. Водночас КНР прагне утвердитися як ключовий глобальний центр впливу, використовуючи стратегію «розділяй і володарюй» у відносинах із країнами-членами ЄС.

Методологічною основою дослідження виступають принципи системності, багатofакторності та детермінізму, а також порівняльний і дискурс-аналіз, які дозволяють виявити ключові наративи, що просуваються Китаєм у європейському інформаційному просторі.

Зроблено висновок, що інформаційна стратегія КНР у Європі є багатовимірною, поєднує економічний тиск, культурно-освітню експансію та інструменти дезінформації, спрямовані на формування вигідного для Пекіна порядку денного. Це створює значні виклики для Європейського Союзу, який змушений переглядати власну політику щодо Китаю та адаптуватися до нових умов глобальної конкуренції. У ширшому контексті діяльність Китаю може призвести до формування оновленої системи міжнародних відносин, заснованої не на універсальних цінностях, а на ситуативних союзах і балансуванні між великими державами.

Ключові слова: Китайська Народна Республіка (КНР), інформаційна стратегія, Європейський Союз, Центрально-Східна Європа, м'яка сила, дезінформація, антизахідні наративи, міжнародні відносини

Постановка проблеми. Динамічне посилення Китаю як на регіональному, так і глобальному рівнях починаючи з кінця 20 ст. стало суттєвим геополітичним викликом для Сполучених Штатів Америки (США), Європейського Союзу (ЄС) та окремих європейських урядів. При цьому зовнішньополітична стратегія КНР враховує як свої сильні сторони (економічне зростання, входження до провідних міжнародних інституцій політичного та економічного характеру, постійне членство в Раді безпеки ООН, певний магнетизм китайської культури), а також використовує вразливі сторони країн Європи: бюрократизацію державних інститутів, зростання популярності праворадикальних ідей в середовищі політичних еліт та досить крихке громадянське суспільство, з метою ефективної реалізації економічного та політичного впливу.

Одним із регіонів, де Пекін досяг значних успіхів, є Південно-Східна, Центральна та Східна Європа. Для Китаю цей регіон особливо важливий як точка входження до Європи через ініціативу: «Один пояс, один шлях» (BRI), що уможливорює потенціал зростання для китайських компаній в середовищі з більш сприятливими регуляторними та економічними умовами, ніж у Західній Європі. Навіть більше, хоча Китай і прагне мати політичний вплив на окремі країни шляхом розвитку двосторонніх зв'язків, він, як правило, більше зацікавлений у використанні політичного політичної влади для ширшого регіонального впливу, наприклад, опосередковано впливаючи на європейський консенсус й трансатлантичне узгодження з конкретних питань, які викликають занепокоєння Пекіна, таких як права людини та ситуація в Південно-Китайському морі. Гонконг, Сінцзян або Тайвань. Так, і Греція, і Угорщина підтримували Китай в особливо політично-чутливих для нього питаннях, блокуючи відповідні заяви Європейського Союзу (Brattberg, Le Corre, Stronski & de Waal, 2021).

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. На сьогодні ми маємо низку наукових праць присвячених інформаційній стратегії КНР щодо європейських країн у контексті детермінації їх зовнішньополітичних орієнтацій.

Європейські аналітики приділяють багато уваги відносинам КНР і країн Європи. Вони зазначають, що європейські країни повинні вжити оперативних і рішучих заходів, щоб забезпечити ефективне стримування впливу Комуністичної партії Китаю (КПК). Серед рекомендацій виокремлюються наступні: уряди країн Європи слід спрямувати ресурси на розвиток висококваліфікованої та незалежної експертної бази з питань, пов'язаних із КНР. Ефективне підвищення рівня усвідомлення та здатності реагувати на спроби КНР здійснювати політичний вплив у Європі стане можливим лише за умови наявності об'єктивного аналітичного підґрунтя в дослідницьких організаціях, академічних установах, громадських об'єднаннях і ЗМІ по всій Європі (Weidenfeld, Mareike, Poggetti & Shi-Kupfer, 2018).

Аналітики Центру стратегічних та міжнародних досліджень Джорджтаунського університету (США) провели серію досліджень, присвячених тому, як КНР використовує економічні інвестиції та цифрову інфраструктуру для політичного й інформаційного впливу на Західних Балканах. У своєму звіті вони підкреслюють, що інформаційні стратегії часто інтегруються з економічними проектами. Зокрема, розширення цифрової інфраструктури створює можливості для поширення ключових наративів, що сприяють реалізації стратегічних інтересів Китаю (Conley, Hillman, McCalpin & Ruy, 2021).

Інформаційний напрям є предметом наукової уваги вітчизняних науковців Р. Степанишина та І. Храбана (Stepanyshyn & Hraban, 2024). Їх праця присвячена дослідженню особливостей внутрішньої та зовнішньої політики КНР в інформаційному просторі на сучасному етапі, зокрема в умовах повномасштабної російсько-української війни. Специфіка інформаційної політики КНР, визначення її особливостей, системи її регулювання та можливих наслідків для міжнародних відносин є предметом наукової уваги українських дослідниць О. Фролової, А. Бондаренко (Frolova & Bondarenko, 2024). Інформаційна безпека й інформаційна

політика є предметом уваги вітчизняних науковців М. Копійки (Копіука, 2020 а; Копіука, 2020 b), О. Кучмій (Kuchmiy, 2011), Н. Вінникової (Vinnikova, 2022), С. Венідіктова (Venidiktov, 2020).

Однак, певними дослідницькими лакунами залишаються питання щодо впливу китайських інформаційних кампаній на громадську думку й політику країн Південно-Східної, Центральної та Східної Європи. Особливо це актуалізується сучасним періодом турбулентності системи міжнародних відносин як на регіональному, так і глобальному рівнях, спричиненим російською агресією проти України. Дослідження інформаційної зовнішньої стратегії КНР доцільно проводити в максимально широкому контексті, що передбачає аналіз фундаментальних засад самої системи, а також визначення змін у розташуванні ключових полюсів, які формують її структуру.

Саме це забезпечить реалізацію стратегії КНР спрямовану на утвердження себе як глобального центру впливу і дієвого зрівноважувача комплексної державної міці США. Значний фактологічний матеріал представлений публікаціями інформаційних агентств та ЗМІ. Серед яких на особливу увагу заслуговують: «New York Times», «The Wall Street Journal», які активно висвітлюють позиціонування КНР в регіональній та глобальній системі міжнародних відносин, особливо щодо прагнення Китаю внести радикальні зміни у світовий порядок.

Метою дослідження є розкриття особливостей формування та реалізації інформаційної стратегії КНР у постбіполярний період, визначення її ролі у трансформації європейського політичного ландшафту та місця в сучасній системі міжнародних відносин. Особливе місце у контексті дослідження має аналіз ключових інструментів та механізмів інформаційного впливу КНР на європейські країни й оцінка ефективності цієї стратегії та окреслення можливих викликів й ризиків для європейської безпеки та глобальної політичної стабільності.

Методи та прийоми дослідження. При написанні статті були використані принципи наукового пізнання – об'єктивності, системності, багатофакторності та детермінізму. Порівняльний метод дозволив автору зіставити підходи інформаційної стратегії КНР у різних країнах Європи. Системний підхід забезпечив розгляд інформаційної стратегії КНР як частини загальної зовнішньополітичної стратегії. Дискурс-аналіз сприяв характеристиці ключових наративів та смислових конструкцій, які КНР транслює у європейський інформаційний простір.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 2010-х рр. 21 ст. у питомій вазі операцій стратегічного впливу Китаю наростаючою є тенденція щодо націленості на Європейський Союз, вістрям якої є країни Центрально-Східної Європи, які входять до формули регіонального співробітництва Китаю «16+1» (пізніше 14+1). Пекін розглядає регіон як важливий плацдарм для своєї подальшої економічної експансії в Європі. Відповідно до щорічної доповіді контррозвідки BIS (Служба безпеки та інформації) Чеської Республіки за 2014 рік, китайська адміністрація та її спецслужби зосереджують увагу на встановленні впливу на політичні та державні структури країни. Крім того, вони активно займаються збором політичної розвідувальної інформації, залучаючи до цього процесу представників чеської еліти, зокрема політиків і державних службовців (Raska, 2015).

Офіційний формат 14+1 виявився надто амбітним із незначним практичним впливом. Ця платформа співпраці між Китаєм та державами Центральної та Східної Європи (ЦСЕ), яка передбачає взаємодію в обхід інституцій Європейського Союзу, дозволяє Китаю взаємодіяти з групою європейських країн поза загальноєвропейськими зовнішньополітичними механізмами, що, цілком може сприяти роздробленості європейського простору та відтворює досвід співпраці Пекіна з країнами Африки чи Латинської Америки. І саме в останнє десятиліття це було флагманською платформою для китайської співпраці з країнами регіону, і посольства та довірені особи КНР у регіоні неодноразово докладали зусиль, щоб впливати на політику та управління. Хоча країни 14+1 не утворюють унітарного

політичного простору, практичні уроки можна отримати з китайських зусиль щодо впливу у п'яти ключових сферах: інформація, економіка, культура, дипломатія, місцева та обласна адміністрація.

Пропагандистський апарат Комуністичної партії Китаю (КПК) протягом тривалого часу прагне чинити вплив на громадські дискусії та представлення образу країни в міжнародних медіа. Задля досягнення цієї мети активно використовуються механізми цензури, офіційна пропаганда та більш приховані стратегії поширення дезінформації. Варто зазначити, що за останнє десятиліття масштаб таких операцій значно зріс.

У країнах формату взаємодії 14+1 ці зусилля включали внутрішні та контрольовані комуністичною партією ЗМІ та китайські посольства, які формували імідж Китаю як доброзичливої держави, щиро зацікавленої в наданні допомоги іншим. На початку «14+1» цей наратив був зосереджений на співпраці «Південь–Південь» і спільній історії комунізму між Китаєм і регіоном ЦСЄ. Однак замість того, щоб побудувати спільний зв'язок, як передбачалося, цей підхід відштовхнув багатьох громадян у регіоні, які вважали себе частиною розвинутого демократичного Заходу.

Антизахідні наративи залишаються одним із ключових елементів пропагандистського арсеналу Китаю. КНР активно поширює критичні погляди щодо демократичних держав, зокрема висвітлюючи теми, пов'язані з пандемією COVID-19, протестами за расову рівність і заворушеннями на Капітолійському пагорбі 6 січня 2021 р. У цих повідомленнях хаос, пов'язаний із ліберальною демократією, порівнюється зі стабільністю та силою власної унікальної китайської моделі управління.

Використання Китаєм антизахідних наративів найбільш яскраво виражене в країнах, де переважають проамериканські та проєвропейські настрої. У Польщі, де відносини безпеки з США є міцними починаючи з 1989 р., китайсько-американське суперництво посіло чільне місце в зусиллях Пекіна маніпулювати публічним дискурсом. Це було чітко продемонстровано у 2020 р. під час гарячої публічної суперечки між послами США та Китаю у Варшаві. Суперечка між Лю Гуаньюанем, колишнім послом Китайської Народної Республіки в Республіці Польща, та Джорджетт Мосбахер, колишнім послом Сполучених Штатів Америки у Республіці Польща, сталася через Twitter і швидко переросла від політичних розбіжностей до звинувачень у синофобії та зрештою дійшло до переходу на особистості. У країнах зі слабшою євроатлантичною прихильністю, таких як Сербія, євроскептичні неліберальні лідери поширюють антизахідні наративи, дозволяючи дипломатам Китаю дотримуватись відкритого публічного дискурсу (Lamond & Lucas, 2022).

Більш зловмисна тактика Китаю включає поширення відкритої дезінформації про COVID-19, технологічне шпигунство та збір розвідувальної інформації про тих, хто обстоює критичні позиції щодо політики Китаю як на внутрішньому, так і зовнішньому рівнях (Annual Report on the activities of Latvian State Security Service (VDD) in 2020, 2021: 7–25.)

Зусилля КПК у цій сфері були досить успішними, зокрема Європейський Союз пом'якшив критику Китаю в доповіді від 24 квітня 2020 р., в якій документувались операції з дезінформації, пов'язані з пандемією COVID-19. Основна мета, що стимулює дезінформаційну кампанію КПК, полягає в тому, щоб просувати спекуляції про те, що COVID-19 виник за межами Китаю. Наприклад, китайські державні ЗМІ неправдиво стверджували, що COVID-19 виник у Південній Кореї та Італії. МВС Німеччини виявило, що китайські дипломати закликали Берлін позитивно повідомляти про зусилля Пекіна з реагування на протидію COVID-19. Уряд Німеччини зазначив, що не буде виконувати вимогу Китаю. Однак, Берлін публічно не критикував Пекін за його операції з дезінформації. Пекін також збільшив гуманітарну та медичну допомогу в усьому світі, прагнучи як підтвердити свій імідж щедрого благодійника, так і встановити залежні відносини з іноземними урядами.

Це дозволило Пекіну опосередковано формувати повідомлення кількох іноземних урядів щодо Китаю та COVID-19. Зокрема, Європейський Союз відклав, а потім пом'якшив свій звіт, який документував дезінформаційні операції Китаю, після того, як Пекін попередив, що такий звіт буде «дуже негативним для співпраці» між Європейським Союзом та Китаєм. Представники ЄС висловили щодо можливого припинення китайським урядом надання майбутньої медичної допомоги, якщо вони нададуть більш критичний, але фактично точний звіт (Ha & Cho, 2020).

Китай активно використовує традиційні засоби дипломатичного впливу, які залишаються важливим інструментом його зовнішньополітичної стратегії. Особливо яскраво це проявилось в період пандемії через практику т. зв. «маскової дипломатії». На початку спалаху COVID-19 Китай надавав маски, тест-системи та інше медичне обладнання країнам, які найбільше потребували підтримки. Ефективне поширення позитивних наративів щодо цієї гуманітарної допомоги було найбільш помітним у Чехії, Угорщині та Сербії. Примітно, що формування прокитайських наративів у цих країнах здебільшого здійснювалося місцевими політичними діячами, а не безпосередньо представниками китайської влади. Китайська вакцинна дипломатія, яка в основному складалася з експорту, а не пожертвувань, була зосереджена на Угорщині та Західних Балканах, тоді як більш орієнтовані на Захід країни регіону, зокрема Албанія, купували китайські вакцини через Туреччину, щоб не хвилювати своїх західних партнерів (Lamond & Lucas, 2022).

Наразі Китай активно демонструє своє прагнення стати провідним міжнародним гравцем у сфері інформаційної та кібернетичної війни. Інформаційна війна включає дії, що вживаються для досягнення інформаційної переваги шляхом впливу на інформацію супротивника, інформаційні процеси, інформаційні системи та комп'ютерні мережі, позбавляючи супротивника здатності робити те ж саме.

У цивільному просторі китайська інформаційна війна в основному спрямована на управління силовими відносинами із зовнішнім світом, але це може бути застосовано і в рамках його кордонів: перевага в інформації та кіберпросторі є питанням сили в Китаї. Упродовж останніх років технічний прогрес значно вплинув на наше життя. Соціальні мережі, такі як Twitter (X) і Facebook, перетворилися на важливих гравців і дієві інструменти як у внутрішній, так і в міжнародній політичній сфері. У серпні 2009 р. стаття, опублікована на вебсайті Central European News китайською мовою (Cenews), описала Twitter та інші соціальні мережі як нову зброю, що використовується для культурної підривної діяльності та політичного проникнення в країну (Ventre, 2010).

Китай активно залучає значну кількість громадян для здійснення систематичного моніторингу Інтернет-простору та формування громадської думки через цифрові платформи. Ці учасники відомі під назвою «50-центові армія», що символізує їхню передбачувану фінансову винагороду в розмірі 0,5 юаня за кожну інтернет-публікацію. Ця група, часто називається «клавіатурною армією», тривалий час функціонує в межах китайських соціальних мереж, активно сприяючи зміцненню позитивного образу Китаю як внутрішньо, так і на міжнародній арені, займаючи позицію жорсткого захисту державного іміджу. Під час твітів англійською мовою повідомлення спрямовані на західну аудиторію, подібно до ферм тролів у Росії, які сіють розбрат. Читачеві, який нічого не підозрює вони можуть здатися патріотичними громадянами, які діють незалежно, але часто вони виконують вказівки китайської влади (By Krassi Twigg & Kerry Allen, 2021).

Вони посилюють прокитайські наративи, подібні до тих, які просувають представники китайської держави та державні ЗМІ. Значна частина контенту, яким ділиться мережа, зосереджена на США і, зокрема, на суперечливих питаннях, таких як закони про зброю та расова політика (Carmichael, 2021),

Європейський політикум почав усвідомлювати потенційні загрози, пов'язані із соціальними мережами, особливо китайськими. Так, Європейська комісія ухвалила рішення про обмеження використання TikTok Inc. серед своїх співробітників через

побоювання щодо безпеки даних, які збирає додаток. Працівникам було наказано видалити TikTok з мобільних телефонів і корпоративних пристроїв, включаючи особисті пристрої, якщо ті використовуються для виконання службових завдань. У заяві Європейської комісії зазначається, що ця міра спрямована на захист організації від кіберзагроз та можливих кібератак, які можуть вплинути на корпоративне середовище. У відповідь представник TikTok висловив незгоду з рішенням, наголосивши на його хибності та невідповідності. «Ми здивовані, що Комісія не зв'язалася з нами безпосередньо і не запропонувала жодних пояснень – ми попросили про зустріч, щоб розставити всі крапки над «і» щодо того, як ми захищаємо дані 125 мільйонів людей у ЄС, які щомісяця заходять у TikTok».

TikTok також повідомив про створення трьох центрів обробки даних у Європі для локального збереження інформації, зменшення доступу співробітників до даних і мінімізації потоків інформації за межами регіону. Комісар ЄС з питань бюджету Йоханнес Хан, який керує департаментом, що ухвалив це рішення, зазначив, що наразі прямих загроз від TikTok немає, проте комісія активно моніторить потенційні ризики (Deutsch & Valero, 2023).

Маючи обмежений успіх в економічній та інформаційній сфері, Китай все більше надає пріоритет м'якій силі, включаючи культуру, освіту та міжлюдські обміни. Інститути Конфуція (KI) зараз присутні в кожній країні 14+1 і часто є центром вивчення китайської культури та мови. Ці програми, що фінансуються і підтримуються КПК, неодноразово стикалися зі звинуваченнями в тому, що вони викладають офіційну позицію КПК, спотворюють сучасну китайську історію і забороняють обговорення таких делікатних питань, як Тайвань, Тибет і події на площі Тяньаньмень 1989 р.

Одним з інструментів детермінації Китаєм політичного середовища в країнах Європи є китайська діаспора. І хоча вона на сьогодні в Центральній та Східній Європі все ще невелика за західними стандартами, є приклади того, як ці громади експлуатуються Пекіном з культурною та політичною метою. Наприклад, у Литві та Словаччині китайська діаспора брала участь в агресивних контрдемонстраціях проти протестів правозахисників під час візитів китайських лідерів. За деякими даними, ці контрпротести проводилися в координації з місцевими посольствами (Lamond & Lucas, 2022).

Також є приклади того, як Китай демонструє приклади ефективного використання місцевих слабких сторін, таких як недосконалість державних інститутів, недостатня зрілість політичної та управлінської еліти, а також слабкість громадянського суспільства. Ці чинники китайська влада застосовує для активного формування сприятливого порядку денного, який відповідає інтересам правлячої еліти КНР, у країнах Південно-Східної, Центральної та Східної Європи. Слабкість громадянського суспільства, вплив олігархії, а також контроль над ЗМІ та неурядовими організаціями створюють сприятливі умови для Китаю з метою розширення спектра механізмів впливу на формування внутрішньої та зовнішньої політики відповідних держав.

Відсутність об'єктивних репортажів про Китай особливо гостро відчувається в Угорщині, де провладні олігархи, які часто заробляли свої статки на фондах ЄС, об'єднали сотні ЗМІ в рамках т. зв. Центральноєвропейського фонду преси та медіа (Central European Press and Media Foundation), організації, контрольованої урядом Угорщини. Це дозволяє уряду контролювати приблизно 90% потоку інформації в країні, особливо в сільській місцевості, де доступ до Інтернету обмежений. Замість того, щоб вихвалити сам Китай, ці ЗМІ схильні наголошувати на важливості міцних двосторонніх економічних і політичних зв'язків між двома країнами. З огляду на потребу уряду В. Орбана продемонструвати власним громадянам, що Будапешт має політичні альтернативи ЄС, просування позитивного ставлення до Китаю та «продаж» міцності угорсько-китайських відносин є вітриною альтернативного шляху розвитку і додатковим важелем впливу на інституції ЄС щодо відстоювання позиції

нинішнього керівництва Угорщини. Уряд В. Орбана позитивно налаштований до Китаю, тому дружні до держави чи уряду ЗМІ, як правило, уникають висвітлення суперечливих питань, які можуть викликати роздратування Пекіна. Як наслідок, Китай, вочевидь, не має гострої потреби у впливі на ЗМІ в Угорщині.

У Греції, яка має яскравий медіаландшафт, Китай не контролює жодних ЗМІ. Однак Китай прагне опосередковано контролювати місцеві ЗМІ та впливати на них через угоди про співпрацю з національними інформаційними агентствами, а також через активне використання посольством соціальних мереж (Brattberg et al., 2021). У Румунії китайське посольство здійснює комунікаційну діяльність, оприлюднюючи статті та інтерв'ю в одному з провідних бізнес-видань, з яким має тривалі партнерські стосунки. Проте очевидно, що Китай не виявляє значних зусиль для активного формування громадської думки серед румунського населення. У Грузії підтримка дій китайського уряду час від часу знаходить відображення у провладних медіа, однак свідчень про систематичну або істотну активність з боку Китаю на цьому напрямку залишається небагато. Суспільний інтерес до Китаю в обох країнах є порівняно низьким, що суттєво обмежує можливості Пекіна впливати на громадське сприйняття через місцеві ЗМІ.

Нарешті, Китай має такі ініціативи, як Інститути Конфуція та академічні партнерства у всіх чотирьох країнах, але це, як правило, досить дрібномасштабні операції з обмеженим впливом. Одним із головних винятків є заплановане будівництво кампусу університету Фудань в Угорщині, яке, якщо воно буде завершено, стане серйозним оновленням присутності м'якої сили Китаю в той час, коли академічна свобода в країні занепадає. Це також стане сходинкою в спробі Китаю стати провідним міжнародним гравцем у сфері вищої освіти, поставивши Китай у пряму конкуренцію з провідними університетами США та Європи. Угорський журналіст-розслідувач Саболч Панї зазначає: «Політика Віктора Орбана не просто відчиняє ворота східному капіталу – вона може зробити країну просто-таки троянським конем КНР в Євросоюзі» (Panu, 2021). На думку С. Панї: «Найбільш очевидне вираження велетенського сліду Китаю в Угорщині – це запланований новий будапештський підрозділ шанхайського університету Фудань» (Panu, 2021). Найбільша загроза полягає в тому, що «...університет Фудань має тісні зв'язки зі спецслужбами Китаю. Він не тільки співпрацює з китайською розвідкою, а й сам відкрив шпигунську школу» (Moore, 2011).

Російська агресія проти України ще більше загострила проблему взаємовідносин КНР з європейськими країнами загалом й членами ЄС зокрема. Підкреслено «нейтральна» позиція КНР і уникнення керівництвом Піднебесної прямого засудження агресивних дій Росії, пропагуючи при цьому свою роль у врегулюванні ситуації, все це викликає занепокоєння у Європи щодо його впливу та потенційного поглиблення економічної залежності ЄС від Китаю.

Наразі Європа змінила свою політику щодо КНР. Перебуваючи з офіційним візитом до КНР 24 липня 2025 р. Голова Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн на прес-конференції в Пекіні після зустрічі з китайським керівництвом підкреслила: «Підтримка Китаєм агресивної війни Росії проти України безпосередньо загрожує безпеці Європи. Позиція Китаю щодо путінської війни буде визначальним фактором для наших відносин у майбутньому» (Statement by President von der Leyen with President Costa following the EU-China Summit, 2025).

Позицію Китаю яскраво демонструвала відсутність китайських представників на цій прес-конференції, як і будь-яких китайських заяв з цього питання за підсумками саміту. Сам же саміт був скорочений китайською стороною до одного дня замість запланованих двох. Фактично відносини між Європейським Союзом і Китаєм сягнули свого мінімуму в рік їхнього 50-річчя. Риторика Європейського Союзу стала більш жорсткою щодо КНР. «З поглибленням нашої співпраці зростали й дисбаланси. Ми досягли точки перегину», – сказала Урсула фон дер Ляєн лідеру КНР Сі Цзіньпіну під час зустрічі у Великому залі народних зборів. Вона наголосила на

торгівельному дефіциті, що зростає ЄС з Китаєм, який минулого року досяг історичних 305,8 млрд. євро (Chen et al., 2025).

Реакція офіційного Пекіна на зміну позиції ЄС була абсолютно нейтральною, що засвідчило прагнення КНР дотримуватись тієї стратегії поведінки на міжнародній арені яка була і в попередній час. Китаєзнавиця А. Бахульська з Європейської ради з міжнародних відносин зазначає: «Китай упевнений, що розбіжності всередині ЄС не дозволять йому виступити єдиним фронтом. У Китаї Європу вважають слабкою та роздробленою, позбавленою політичного лідерства та рішучості. Тому, Пекін діє за схемою «розділяй і володарюй» й воліє вести справи з державами-членами ЄС на двосторонній основі» (Kalmykov, 2025).

Експерт американського аналітичного центру з питань державної політики Німецького фонду Маршалла Сполучених Штатів (GMF) Е. Смолл, аналізуючи стан відносин, що наразі склався між ЄС та КНР, зазначає: «Китай, очевидно, розцінив успіх на торгівельних переговорах з США як новий важіль впливу на Європу. Якщо навіть США так швидко здалися, чому б не натиснути на всіх інших?» (Kalmykov, 2025).

Висновок. Отже, швидке глобальне піднесення Китаю створило нові виклики: операції стратегічного впливу Китаю все частіше спрямовані на Європейський Союз, особливо на країни Центрально-Східної Європи, які входять до формули регіонального співробітництва Китаю «16+1» (пізніше 14+1). Пекін розглядає цей регіон як важливий плацдарм для своєї подальшої економічної експансії в Європі. Китай використовує вразливість демократичних інституцій здійснюючи економічний, політичний вплив, активно використовуючи при цьому інструменти «м'якої сили». Антизахідні наративи залишаються одним із ключових елементів пропагандистської стратегії Китаю. Китай і КПК, часто висувають негативні наративи щодо демократичних країн. Використання Китаєм антизахідних наративів найбільш виражене в тих країнах, де сильніші проамериканські та проєвропейські настрої. КПК успішно знизилася градус критики Європейського Союзу Китаю, пов'язаної з пандемією COVID-19. Китай давно усвідомив небезпеку соціальних мереж, тому успішно використовує цей інструмент проти європейських країн, у зв'язку з чим, останніми було прийнято ряд ініціатив задля запобігання китайському впливу.

Війна, розв'язана Росією проти України, стала каталізатором перегляду фундаментальних принципів постбіполярного міжнародного порядку, поставивши під сумнів можливість універсалістських цінностей виступати базисом глобальної системи. У світлі цього, потенційна роль Китаю в процесі врегулювання наймасштабнішого конфлікту в Європі з часів Другої світової війни може сигналізувати про формування нового типу міжнародної системи. Її основою можуть стати ситуативні союзи, скеровані на протидію стратегічним амбіціям великих держав. У певному сенсі це може нагадувати реінкарнацію системи «європейського концерту», але із залученням позарегіональних великих країн. Формування принципів функціонування подібної моделі буде залежати від балансу потенціалів ключових «балансирів» системи, а також від їх здатності оперативно адаптуватися до зміни силового ландшафту, одночасно забезпечуючи стабільність та збалансованість усієї структури.

REFERENCES

- Annual Report on the activities of Latvian State Security Service (VDD) in 2020.* (2021, March). Riga: Latvian State Security Service. Retrieved from <https://lss.ac/SAMD3Q>
- Brattberg, E., Le Corre, P., Stronski, P. & de Waal, T.** (2021, October 13). China's Influence in Southeastern Central, and Eastern Europe: Vulnerabilities and Resilience in Four Countries – CELIS Institute – Investment Screening | National Security | Competitiveness. *CELIS Institute*. Retrieved from <https://lss.ac/ZOp2yd>
- Carmichael, B.F.** (2021, August 4). How a fake network pushes pro-China propaganda. *BBC Home*

- *Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. Retrieved from <https://lss.ac/VzVTzh>
- Chen, L., Lee, L. & Chen, X.** (2025, July 24). Chen Xiuhao. EU-China ties at «inflection point», von der Leyen says after tense Beijing summit. *Reuters*. Retrieved from <https://lss.ac/qCzq72>
- Deutsch, J. & Valero, J.** (2023, February 23). European Commission Blocks Staff From Using TikTok. *Bloomberg*. Retrieved from <https://lss.ac/BIWEtN>
- Frolova, O. & Bondarenko, A.** (2024). Analysis of china's information policy. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, 8, 108-120. DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2024.08.108> // **Фролова, О. & Бондаренко, А.** (2024). Аналіз інформаційної політики Китаю. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, 8, 108-120. DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2024.08.108>
- Ha, M. & Cho, A.** (2020, April 30). China's Coronavirus Disinformation Campaigns Are Integral to Its Global Information Warfare Strategy. *Foundation for Defense of Democracies*. Retrieved from <https://lss.ac/Cznn7V>
- Kalmykov, O.** (2025, July 26). How Europe and China Feuded Over Putin and Trump, and Why They Failed to Make Up Again – BBC News Ukraine. *BBC News Ukraine*. Retrieved from <https://lss.ac/VO4FBO> // **Калмыков, О.** (2025, 26 липня). Як Європа та Китай посварилися через Путіна і Трампа, та чому їм знову не вдалося помиритися – BBC News Україна. *BBC News Україна*. Retrieved from <https://lss.ac/VO4FBO>
- Копійка, М.В.** (2020a). «Sharp power» in China's information security strategy. *International relations, public communications and regional studies*, 1, 68-80. // **Копійка, М.В.** (2020). «Гостра сила» в стратегії інформаційної безпеки Китаю. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 1, 68-80.
- Копійка, М.В.** (2020b). Modernization of the policy of international organizations in the field of information security. *Political life*, 1, 102-109. // **Копійка, М.В.** (2020). Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки. *Політичне життя*, 1, 102-109.
- Krassi, T. & Kerry, A.** (2021, 12 March). The disinformation tactics used by China. *BBC Home – Breaking News, World News, US News, Sports, Business, Innovation, Climate, Culture, Travel, Video & Audio*. Retrieved from <https://lss.ac/tIVVSp>
- Kuchmiy, O.P.** (2011). Strategy of the information economy of the People Republic of China. *Actual problems of international relations*, 103 (I), 85-93. // **Кучмії, О.П.** (2011). Стратегія інформаційної економіки КНР. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 103 (I), 85-93.
- Lamond, J. & Lucas, E.** (2022, September 21). Getting Ahead of the Curve: Chinese Influence in Central and Eastern Europe. *CEPA*. Retrieved from <https://lss.ac/4duGT6>
- Moore, M.** (2011, June 24). China opens string of spy schools. *The Telegraph*. Retrieved from <https://lss.ac/TvgVtz>
- Panyi, S.** (2021, April 9). Hungary Could Turn Into China's Trojan horse in Europe. *Balkan Insight*. Retrieved from <https://lss.ac/DOSvj2>
- Raska, M.** (2015, December 18). China and the "Three Warfares". *The Diplomat*. Retrieved from <https://lss.ac/IRzmXg>
- Statement by President von der Leyen with President Costa following the EU-China Summit (2025, July 24). *European Commission*. Retrieved from <https://lss.ac/aAtUoI>
- Stepanyshyn, R. & Hraban, I.** (2024). Information Policy of the People's Republic of China in the Conditions of the Russian-Ukrainian War. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: International Relations*, 1 (58), 73-78. // **Степанишин, Р. & Храбан, І.** (2024). Інформаційна політика Китайської Народної Республіки в умовах російсько-української війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Міжнародні відносини*, 1 (58), 73-78.
- Venidiktov, S.** (2020). China media system: internal control and external autonomy. *Bulletin of the Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Audiovisual Art and Production*, 3 (2), 229-236. // **Венідіктов, С.** (2020). Медіасистема Китаю: внутрішній контроль та зовнішня автономія. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, 3 (2), 229-236.
- Ventre, D.** (2010, May 18). China's Strategy for Information Warfare: A Focus on Energy. *Journal of*

Energy Security. Retrieved from <https://lss.ac/Hq9Bhi>

Vinnikova, N. (2022). China as a global digital empire. *Politicus*, 1, 128-130. // **Вінникова, Н.** (2022). Китай як глобальна цифрова імперія. *Політикус*, 1, 128-130.

Weidenfeld, J., Mareike, O., Poggetti, L. & Shi-Kupfer, K. (2018, February 2). Authoritarian advance: Responding to China's growing political influence in Europe. *Merics*. Retrieved from <https://surli.cc/fezael>

Received 1st 29.09.2025

Accepted 17.10.2025

Publication 22.01.2026